

PETR UHL (1941-2021)

Petr Uhl spoluzaložil v roce 1968 studentskou radikální socialistickou skupinu, nazývající se Hnutí revoluční mládeže. Její členové byli o rok později zatčeni a někteří z nich odsouzeni, přičemž Petr Uhl dostal nejvyšší trest – 4 roky vězení za podvracení republiky. Uhl patřil mezi první signatáře Charty 77 a spoluzakladatele Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), vydával také časopis Informace o Chartě (Infoch). V procesu se členy VONS v roce 1979 dostal nejvyšší trest – pět let v druhé nejpřísnější kategorii vězení.

Petr Uhl, který si trest odpykával v Mírově, si ve vězení stěžoval na nedostatek hygieny, nedovolení číst si denní tisk a na diskriminaci politických vězňů. Jeho stížnosti vyústily v kázeňské tresty. Vězení mělo také dopad na jeho zdravotní stav, trpěl chronickou bronchitidou a zhoršením sluchu. V červenci 1982 byl Amnesty International vyhlášen vězněm měsíce. Z vězení byl propuštěn v květnu 1984.

V listopadu 1989 vydala AI k jeho případu urgentní apel. Uhl byl tehdy obžalován z „poškozování zájmů republiky v zahraničí“ a „šíření poplašné zprávy“ a zadržován. Poskytl zahraničním zpravodajským agenturám informaci o smrti studenta Martina Šmída, který měl zemřít na následky policejního bití během demonstrace v Praze 17. listopadu. Informace však byla později zpochybněna a Uhl se od ní distancoval. 26. listopadu byl propuštěn z vazby.

Slova Petra Uhla:

„… v tom druhém případě zadržení to byl pocit jistoty. Pocit jistoty, že mě nezabijou, že mi neudělají nic, co by poškodilo mé zdraví. Že mě čeká rodina…“

„(v komisi OSN)… jsme vždycky oceňovali relativní přesnost, úplnost a hodnověrnost těch informací. Jakmile to bylo od Amnesty, tak jsme to brali, že to tak je… V jiných případech jsme to ještě ověřovali… Děkuji za toto, jménem těch, kterým bylo pomoženo, protože to určitě byly stovky lidí ročně.“

„Totalitární režim se vždycky bojí toho mezinárodního ohlasu. Takže i když toho člověka drží dál, tak mu dá menší trest, má zajištěno, že ho někde neumlátí, že ho nenechají umřít hlady… A to si myslím, že je naprosto zřejmé, že Amnesty je na špičce těch organizací, … které prospívají vězňům svědomí.“

Z materiálů Amnesty International

„Proces byl uzavřen před veřejností a mezinárodními pozorovateli. Zúčastnit se ho mohlo jen několik málo blízkých příbuzných, ale ani ti si nesměli psát žádné poznámky.
Tím, že za zločinnou byla označena samotná nenásilná svoboda projevu, jsou sama obvinění nezákonná a odporují platné československé ústavě.
Také odporují Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech, který Československo přijalo.“

„Prohlásili jsme je za vězně svědomí. Jejich zadržení porušuje Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, který Československo ratifikovalo.“

„Petr Uhl si nyní odpykává trest ve vězení v Mírově, kde panují kruté podmínky. Podle zpráv je opakovaně podrobován obtěžování. Všechny dopisy, které mu chodí, jsou cenzurovány.
Některé dopisy od jeho ženy mu nejsou doručovány vůbec. Nesmí vlastnit žádné knihy a je často trestán.“

AMNESTY INTERNATIONAL

AMNESTY 89

PETR UHL

fotografie a dokumenty

Petr U h l

...ZASÁD ZA SVÉ PŘESVĚDČENÍ

Petr Uhl, nar. 8.10.1941 v Praze

Strojní inženýr, zájem o etnografii, historii. V 60. letech profesor SPŠ, aktivně činný mezi studenty. Podílel se na založení Hnutí revoluční mládeže a vypracoval program prohlášení Revoluční socialistické strany. Za to zatčen v r. 1969, po 2 letech vazby v r. 1971 odsouzen s dalšími 15 jinými rev. socialisty na 4 roky za vytvoření "protistátní skupiny, která narušovala ústí stát. orgo konsolidaci" /§ 100 - pobuřování/. Trest odpykal na Ruzyni, Mírově a Borech. Po propuštění v r.197 pokračuje ve své aktivní činnosti přes trvalý policejní dozor /77-79/ - spolupracovník Charty 77, spoluzakladatel VONS. V říjnu 1979 odsouzen s 5 jinými členy VONS za podvracení republiky § 98, odst. 2a/ na 5 let do II. nápravně výchovné skupiny. Trest si odpykává v nechvalně proslulé pevnosti Mírov. Je ženatý, otcem dvou dětí.

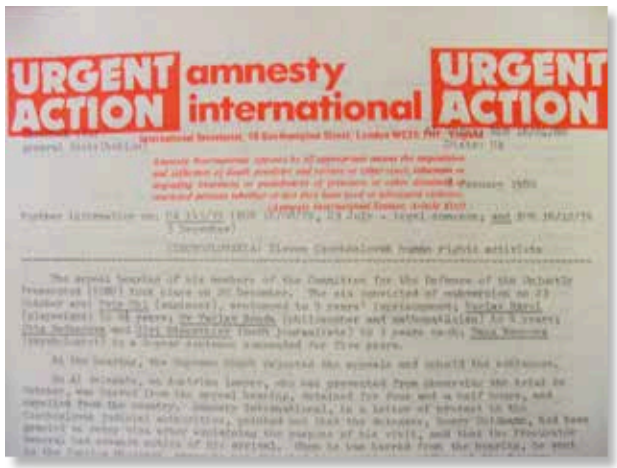

URGENT ACTION amnesty international URGENT ACTION

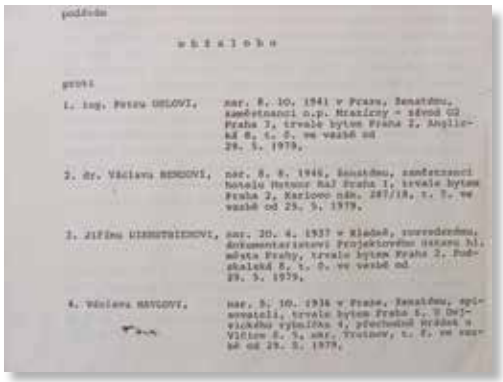

...ožadavku

...ěstský soud v Praze rozhodl na hlavní líčení i ve dnech 22. - 23.10.1979 v senátě složeném z předsedy JUDr.Antonína Kafky a soudců JUDr.Zdeňka Sováka, JUDr. Žálové, Aloisie Fellerové a Miloslava Čevčíka, takt

Obžalovaní :

1/ Ing. Petr U h l ,

nar. 8.10.1941 v Praze, zaměstnanec n.p. Strašnické závody Praha 3, trvale bytem Praha 3, Seifertova 8, t.č. ve vazbě

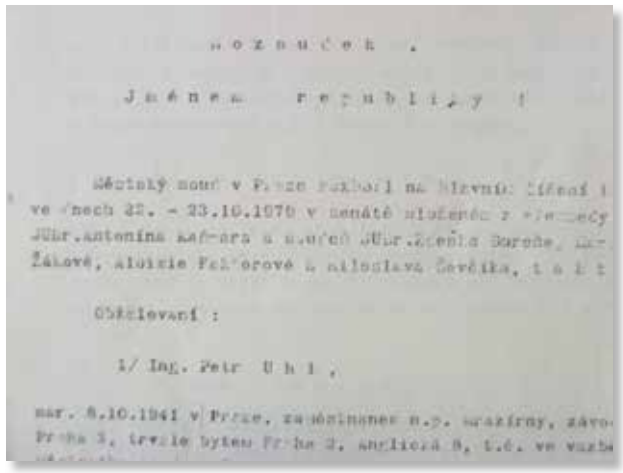

...činitelem a ve větším rozsahu s činu se zúčastnil společným jednáním.

Soud uznal

vinnými obžalovaní trestný čin nedovolení republiky ve spolupachatelství podle § 98 odst.1, odst. 2 písm. a/, b/ tr.zák. a § 9 odst. 2 tr.zák.

a odsuzuje je

I. Podle § 98 odst. 2 tr.zák. k trestu odnětí svobody, a to

obž. ing. Petr U h l - 5 roků nepodmíněně
obž. dr.Václav H a v e l - 4 roků nepodmíněně
obž. Jiří D i e n s t b i e r - 3 roků nepodmíněně
obž. Václav H a v e l - 4,5 roků nepodmíněně
obž. Otta B e d n á ř o v á - 3 roků nepodmíněně

Praha

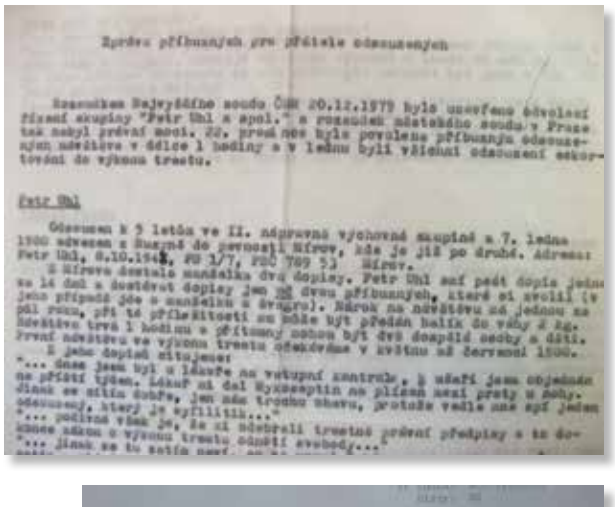

Zpráva příbuzným pro přátele odsouzených

Rozsudkem Nejvyššího soudu ČSR 20.12.1979 byla uzavřena odvolací fáze skupiny "Petr Uhl a spol." a rozsudek městského soudu v Praze tak nabyl právní moci. Zá, proti nim byla povolena příbuzným odsouzených návštěva v délce 1 hodiny a v letošním roce byli vězněni odsouzení ekonomicky donucováni do výkonu trestu.

Petr Uhl

Odsouzen k 5 letům ve II. nápravně výchovné skupině a 7. ledna 1980 odvezen z Ruzyně do pevnosti Mírov, kde je již po druhé. Adresa: Petr Uhl, 8.10.1941, PČ 3/7, PSČ 789 51 Mírov.

Z Mírova dostala manželka dva dopisy. Petr Uhl smí psát dopis jednou za 14 dní a dostávat dopisy jen od dvou příbuzných, které si zvolil (v jeho případě jde o manželku a švagra). Nárok na návštěvu má jednou za půl roku, při té příležitosti se může být předán balík do váhy 2 kg. Návštěva trvá 1 hodinu a přítomny nesmí být dvě dospělé osoby a dítě. První návštěvu ve výkonu trestu očekáváme v květnu až červenci 1980.

Z jeho dopisů citujeme:

"... Dnes jsem byl v lázních na vstupní kontrole, a ačkoli jsem odjížděl na přísný týden. Lékař mi dal Hyxseptin na plísně mezi prsty u nohy. Jinak se cítím dobře, jen mám trochu obavu, protože vedle mne spí jeden odsouzený, který je syfilitik..."

"... podivné všem je, že si odebrali trestní spisy právě předpisy o tzv. dočasném odnětí svobody..."

"... jinak se tu zatím nemá co dělat, ani se nedá číst, protože je tu pořád hluk..."

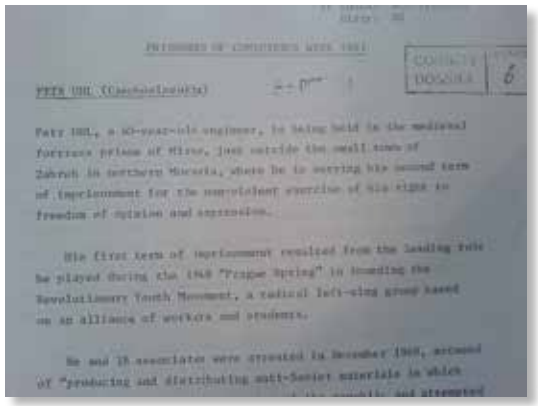

PETER UHL (Czechoslovakia)

Petr UHL, a 40-year-old engineer, is being held in the medieval fortress prison of Mirov, just outside the small town of Zabrah in northern Moravia, where he is serving his second term of imprisonment for the non-violent exercise of his right to freedom of opinion and expression.

His first term of imprisonment resulted from the leading role he played during the 1968 "Prague Spring" in founding the Revolutionary Youth Movement, a radical left-wing group based on an alliance of workers and students.

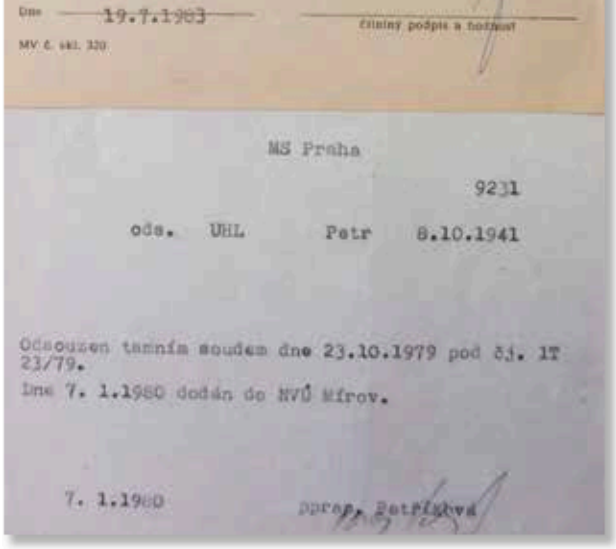

U h l Petr 8.10.1941

Změny, k nimž o věcí došlo

Nástup trestu, dodání, přeměnění, přerušení trestu, změna trestu, propuštění*)

19.7.1983

Mírov

MS Praha sj. 1 T 23/79

*) Nehodící se škrtněte!

Za správnost odpovídá:

Dne 19.7.1983

činitelný podpis a hodnost

MV č. sklj. 320

MS Praha

9231

ods. UHL Petr 8.10.1941

Odsouzen tamním soudem dne 23.10.1979 pod sj. 1T 23/79.

Dne 7. 1.1980 dodán do NVÚ Mírov.

7. 1.1980 Oprav. Petrýchová

AMNESTY INTERNATIONAL

AMNESTY 89

VÁCLAV HAVEL (1936–2011)

Václav Havel, autor divadelních her, podepsal v roce 1969 manifest Deset bodů, protestující proti situaci v ČSSR po srpnové okupaci. Jeho hry byly v ČSSR zakázány, ale v zahraničí dále uváděny a získaly mu mezinárodní reputaci. V roce 1975 napsal otevřený dopis prezidentu Husákovi, v němž kritizoval kulturní, sociální a politické podmínky v zemi.

Havel je spoluautorem prohlášení Charty 77 a jedním z jejích prvních mluvčích. V lednu 1977 byl spolu s jinými zadržen a obviněn z kontaktů s nepřátelskými zahraničními silami a emigrantskými centry, kterým měl předávat materiály poškozující Československo. Z vazby byl v květnu propuštěn a v říjnu odsouzen ke 14 měsícům podmíněně za „pokus o poškozování zájmů republiky v zahraničí“. V roce 1979 dostal při procesu s Výborem na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS) druhý nejvyšší trest – 4 a půl roku vězení. Během soudního jednání řekl, že mu byla nabídnuta možnost vycestovat do USA, ale že o nabídce odmítl uvažovat, dokud jsou jeho přátelé ve vězení.

Trest si odpykával v Plzni-Borech, kde vážně onemocněl a se zápalem plic a zánětem pohrudnice byl převezen do vězeňské nemocnice v Praze-Pankráci. Amnesty International, která Václava Havla považovala za vězně svědomí, v jeho prospěch v únoru 1983 vyhlásila urgentní akci a také zaslala telegram prezidentovi ČSSR, v němž žádala Havlovo propuštění, zvláště v souvislosti s jeho fyzickým stavem. K propuštění ze zdravotních důvodů pak o měsíc později opravdu došlo.

V lednu 1989 byl Václav Havel spolu s dalšími zadržen během tzv. Palachova týdne, kdy si připomínali 20. výročí upálení tohoto studenta a na Václavském náměstí chtěli položit květiny. Policie však jejich setkání násilně rozehnala a 14 lidí zatkla. V jejich prospěch Amnesty International vyhlásila urgentní akci. Někteří z nich byli poté propuštěni, další souzeni – Havel byl odsouzen k devíti měsícům vězení (po odvolání k osmi), a to za „podněcování jiných ke spáchání trestného činu“ a „maření výkonu úřadu veřejného činitele“.

Havlovo zatčení a odsouzení vyvolalo kritiku jak v ČSSR, tak v zahraničí. Přes 1200 československých občanů adresovalo premiéru Adamcovi petici za jeho propuštění, ke kterému nakonec došlo v květnu 1989.

Václav Havel se stal přední osobností československého disentu známou i v zahraničí. Po sametové revoluci byl v prosinci 1990 zvolen prezidentem, v této funkci působil až do roku 2003.

Slova Václava Havla:

„Vím, že nebýt této solidarity, byl jsem ve vězení daleko déle. Kampaně Amnesty International mají svůj efekt a jednotlivec zmůže dost. Je to na každém z nás.“

Z materiálů Amnesty International

„Posílejte dopisy vyjadřující přesvědčení, že uvěznění Václava Havla je porušením jeho práva na svobodu projevu. Požadujte jeho okamžité propuštění, zejména také s přihlédnutím k jeho zdravotnímu stavu.“

„Amnesty International protestuje proti vyloučení svého zástupce Bernarda Simmonse ze soudního procesu s Václavem Havlem, Jiřím Ledererem, Otou Ornestem, Vladimírem Laštůvkou a Alešem Macháčkem… Amnesty International je přesvědčena, že každý z těchto pěti obviněných čelí obžalobě pouze za uplatňování svých práv, která jsou dána mezinárodními dokumenty a ke kterým Československo přistoupilo. AI považuje všechny obviněné za vězně svědomí a soudní proces s nimi by měl být veřejný.“

AMNESTY INTERNATIONAL

AMNESTY 89

VÁCLAV HAVEL

fotografie
a dokumenty

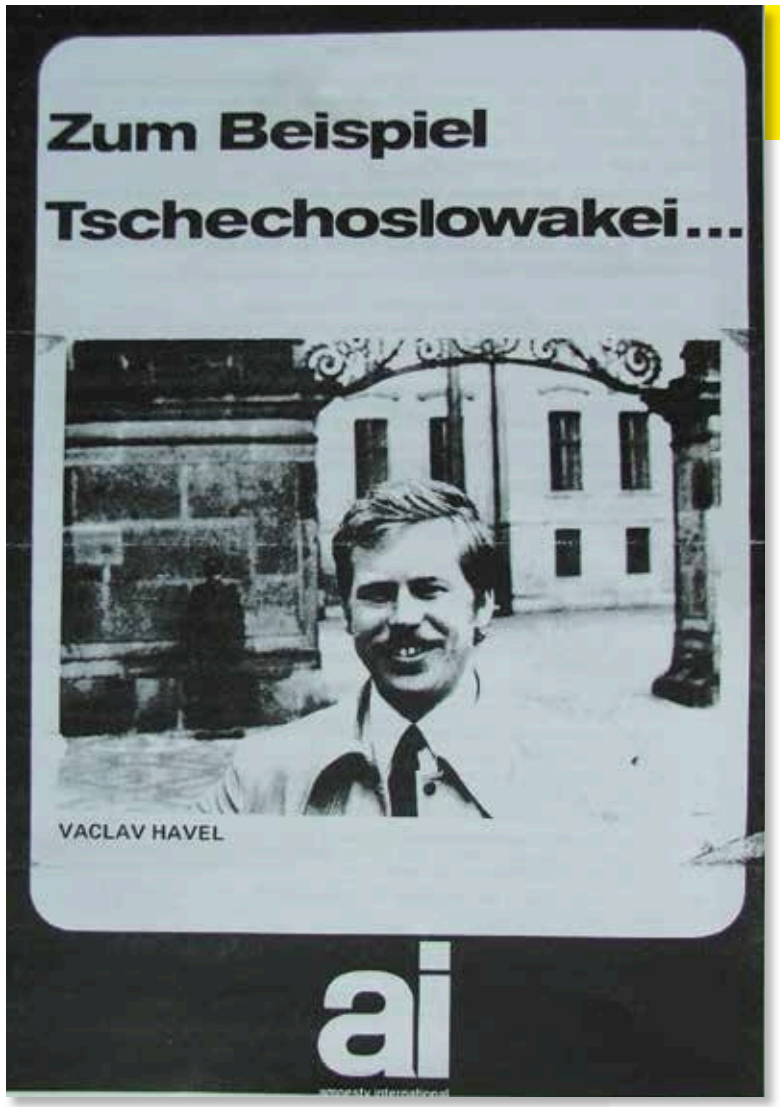

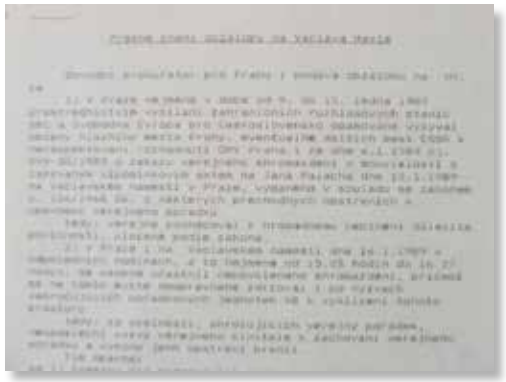

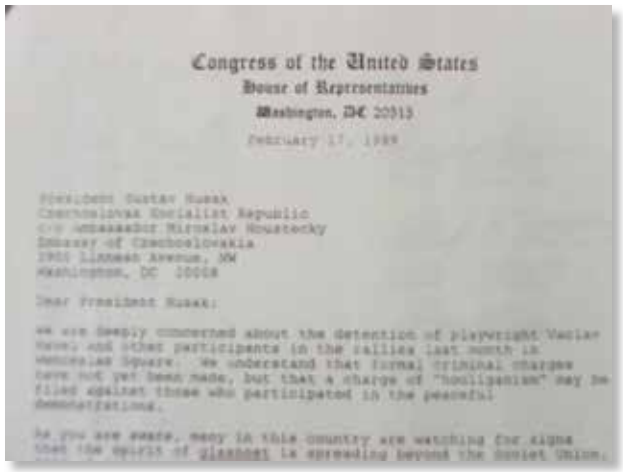

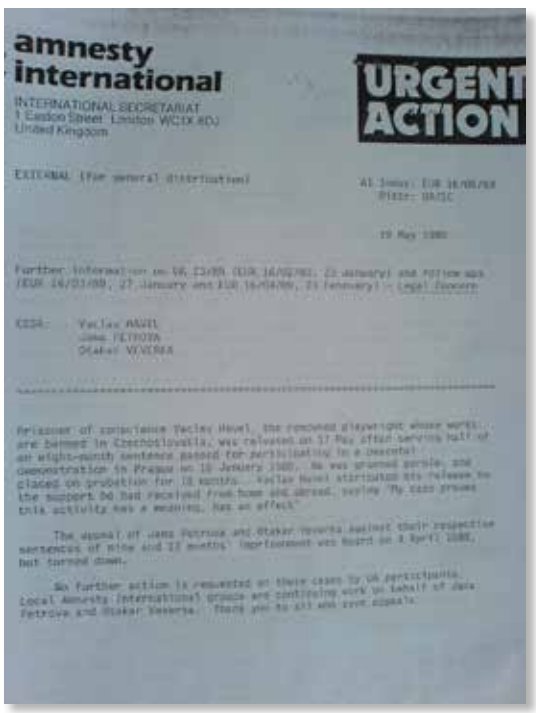

AMNESTY
INTERNATIONAL

AMNESTY
89

JAK AMNESTY INTERNATIONAL POMÁHALA

Amnesty International pomáhala nespravedlivě vězněným v Československu před rokem 1989

Účastí na soudních procesech
- pozorovatelé Amnesty International navštěvovali některé soudní procesy, u kterých hrozilo, že budou nespravedlivé
- mnohdy jim bylo v účasti zabráněno, stejně jako ostatním, kteří chtěli dohlížet na průběh soudu

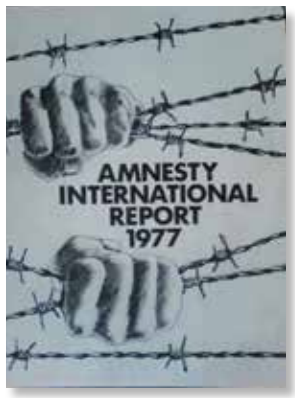

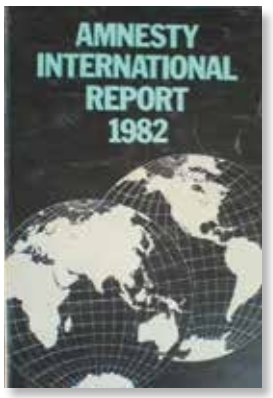

Získáváním informací
- zejména prostřednictvím Výboru na obranu nespravelivě stíhaných (VONS) a některých československých emigrantů získávala Amnesty International informace o situaci v Československu, o kterých pak ve svých zprávách informovala svět
- jednalo se například o zprávy, které se týkaly nelidských a krutých podmínek ve věz eních

Urgentními apely
- pokud bylo třeba rychle jednat, zveřejnila Amnesty International urgentní apel (UA)
- v UA byl vysvětlen případ nespravedlivě vězněného s doporučením psát dopisy odpovědným úřadům
- tisíce členů AI reagovaly na tyto výzvy a posílaly své dopisy

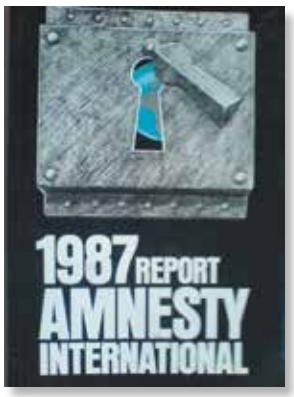

Přímými apely na vládu
- Amnesty International apelovala na vládu Československa, aby dodržovala základní lidská práva
- u příležitosti významných československých výročí AI vyzývala prezidenta k udělení amnestie vězňům svědomí

Adoptováním vězňů svědomí
- skupiny Amnesty International po celém světě adoptovaly jednotlivé vězně z Československa a na těchto případech dlouhodobě pracovaly
- skupiny posílaly dopisy úřadům, ale také příbuzným vězňů a pořádaly veřejné akce, kde se pro svoji činnost snažily získat podporu široké veřejnosti

Informováním ve zprávách AI
- Amnesty International informovala pravidelně ve výročních zprávách o situaci v Československu, uváděla i konkrétní příklady nespravedlivě odsouzených a uvězněných lidí
- AI pravidelně uveřejňovala zprávy ve svých novinách a získávala tak veřejnost pro aktivní pomoc v Československu

Materiální pomocí
- Amnesty International poskytovala finanční pomoc rodinám vězňů svědomí a ze svých podpůrných fondů pomáhala samotným vězňům po jejich návratu z vězení

AMNESTY
INTERNATIONAL

AMNESTY
89

JAK AMNESTY INTERNATIONAL PRACUJE

AI bojuje za dodržování lidských práv po celém světě

- AI je největší lidskoprávní nezisková organizace na světě. Hnutí více než 10 milionů lidí, kteří hájí lidská práva ve všech podobách.
- Vede proto kampaně, pořádá veřejné akce, zastává se obětí bezpráví a usiluje o systémové změny na úrovni států i mezinárodního společenství.
- AI usiluje o svět, ve kterém všichni lidé mají práva a svobody zahrnuté ve Všeobecné deklaraci lidských práv OSN a v jiných mezinárodních lidskoprávních standardech. AI působí vahou své autority, kterou získala za více než padesát let činnosti.

Mezi cíle AI patří zejména

- propuštění všech vězňů svědomí – lidí vězněných pouze pro své názory, přesvědčení, víru, barvu pleti…
- zrušení trestu smrti a zastavení mučení
- ochrana civilistů v ozbrojených konfliktech
- odstranění diskriminace
- prosazování práv žen
- zajištění práv uprchlíků a migrantů

Vznik

AI vznikla již v roce 1961 jako spontánní reakce veřejnosti na novinový článek britského právníka Petera Benensona s názvem „Zapomenutí vězni“, v kterém čtenáře vyzval, aby se pokojným způsobem zasazovali o propuštění tisíců lidí vězněných po celém světě za jejich politické nebo náboženské přesvědčení.

Principy

Ve své práci AI staví na principech univerzality a nedělitelnosti lidských práv, mezinárodní solidaritě, nestrannosti a nezávislosti a na spolehlivém výzkumu.
AI je nezávislá na vládách, ideologiích, ekonomických zájmech a náboženstvích. Nepřijímá žádné finanční prostředky od vlád a uplatňuje přísná pravidla při přijímání darů od soukromých firem.
AI v roce 1977 obdržela Nobelovu cenu míru za „přínos k obraně svobody, spravedlnosti, a tím i míru na celém světě“.
O rok později byla AI vyznamenána Cenou OSN za „vynikající činnost na poli ochrany lidských práv“. V současnosti má poradní status při OSN a Radě Evropy.

AMNESTY INTERNATIONAL

AMNESTY 89

JIŘINA ŠIKLOVÁ (1935–2021)

Stála při založení katedry sociologie na Filosofické fakultě UK, v roce 1956 vstoupila do KSČ, po sovětské invazi ale ze strany vystoupila. Kvůli své angažovanosti v Pražském jaru byla v roce 1968 propuštěna z univerzity a pracovala jako uklízečka a sociální pracovnice na geriatrickém oddělení Thomayerovy nemocnice v Praze. Nepřestávala ale psát, publikovala pod jinými jmény nebo v zahraničí. Aktivně se zapojovala do výměny „zakázané“ literatury se zahraničím. Podílela se na distribuci zahraniční literatury v Československu, také spolupracovala s Dokumentačním střediskem československé nezávislé kultury v Scheinfeldu, kde Vilém Prečan na zámku Schwarzenberg shromažďoval československou samizdatovou a exilovou literaturu. Od revoluce se opět věnuje sociologii a také gender studies.

V květnu 1981 byla zatčena v rámci většího zásahu v Praze, Brně a Bratislavě spolu s několika dalšími disidenty, oficiálně v souvislosti se zadržením dvou francouzských občanů na hranicích s Rakouskem. Právník Gilles Thonon a studentka práva Françoise Anis byli obviněni z pokusu o pašování materiálu a peněz za účelem podpory rozvracečské činnosti v Československu. Zmíněným „rozvracečským materiálem“ měly být časopisy a knihy, které se našly v kufru jejich dodávky. Šlo tedy o masivní zásah proti literární samizdatové činnosti, která se opírala o zahraniční pomoc a členy VONS v emigraci. Akci se říkalo „kamion“. Dohromady 14 lidí bylo obviněno z „podvracení republiky ve větším rozsahu a ve spojení s cizí mocí“, za což jim hrozilo vězení až 10 let. Z těchto čtrnácti zůstalo v předběžném zadržení 8 osob, vedle Jiřiny Šiklové také Eva Kantůrková, Karel Kyncl, Jiří a Jan Rumlovi, Milan Šimečka, Jan Mlynařík a Jaromír Horec.

Amnesty International oznámila, že jsou tito zatčení pronásledováni za nenásilné uplatňování své svobody projevu a prohlásila je za vězně svědomí.

Jiřina Šiklová byla spolu se spisovatelkou Evou Kantůrkovou, novinářem Karlem Kynclem i Janen Rumlem propuštěna teprve po 10 a půl měsících předběžného zadržení, trestní stíhaní proti nim ale dále pokračovalo.

Slova Jiřiny Šiklové:

„… takže mi bylo jasné, že když jsem dostala dopis od neznámé paní z Německa, tak jsem věděla, že to je od Amnesty International… od té doby vím na vlastní kůži, jak to člověku pomůže, když je sledován Amnesty International.“

„My jsme s tím počítali, že se o některé z nás bude Amnesty starat, a taky to dělala a já dodatečně za to Amnesty děkuji.“

„Já si velice vážím Amnesty International, vážím si koncepce, vím, jak to pomáhá na vlastní kůži a vím, jakou to má cenu pro lidi, kteří jsou zavření… Tato organizace sehrála v rámci 20. století velký význam, hraje ho dál a je to jeden z takových těch humanitárních odkazů, který můžeme předávat dál.“

AMNESTY INTERNATIONAL

AMNESTY 89

„Tuší snad jenom Amnesty
v jakém zde žijem neštěstí.“

Ivan Martin Jirous, Magorovy labutí písně,
psáno ve Valdicích okolo roku 1983,
poprvé vydáno v Mnichově v roce 1986

IVAN MARTIN JIROUS (1944–2011)

Ivan Jirous, signatář Charty 77, patřil mezi přední teoretiky a básníky československého undergroundu.

Již v roce 1973 byl odsouzen k deseti měsícům vězení za vyprovokování incidentu, kdy v přítomnosti příslušníka Státní bezpečnosti spolkl výtisk Rudého práva. Působil jako umělecký vedoucí skupiny The Plastic People of the Universe a při procesu s touto kapelou byl odsouzen k 18 měsícům vězení. Již měsíc po svém propuštění byl v dubnu 1978 znovu odsouzen a to k 8, po odvolání 18 měsícům vězení. Příčinou se stal jeho projev pronesený na umělecké výstavě, ve kterém mluvil o nepřekonatelném rozdílu mezi oficiální a neoficiální kulturou.

Spolu s dalšími (František Stárek, Milan Hybek, Milan Fric) pak byl znovu zatčen v listopadu 1981, a to za vydávání a distribuci nepovoleného kulturního časopisu VOKNO, o němž obžaloba hovořila jako o „nelegálním časopisu protispolečenské orientace a vulgárního obsahu.“ Všichni byli souzeni za „výtržnictví“, Jirous a jeden další obžalovaný také za „nelegální držení drog“. Toto obvinění bylo podle Amnesty International nepodložené. Jirous dostal nejvyšší trest ze všech – 3 a půl roku vězení ve třetí (nejpřísnější) kategorii vězení ve Valdicích a dva roky ochranného dohledu. V únoru 1984 byl Amnesty International vyhlášen vězněm měsíce.

Popáté byl Jirous zatčen v srpnu 1988, a to v souvislosti s peticí adresovanou vládním orgánům, kterou podepsalo 271 občanů. Petice vinila úřady ze smrti 8000 lidí, kteří zemřeli po komunistickém převratu v roce 1948 a ze zodpovědnosti za smrt vězně svědomí Pavla Wonky, který byl v době odsouzení nemocný a v dubnu 1988 ve vězení zemřel. Součástí petice byla také výzva k propuštění všech vězňů svědomí, revizi trestního zákoníku a povolení mezinárodním lidskoprávním orgánům vyšetřit podmínky ve věznicích v zemi. Za pobuřování byl Jirous odsouzen na 16 měsíců vězení.

The Plastic People of the Universe

Hudební skupina The Plastic People of the Universe (PPU) vznikla v roce 1968.

Kapela uspořádala řadu koncertů, ale od roku 1970 začala mít problémy s nastupujícím normalizačním režimem. Hudebníci se odmítli podřídit oficiálním požadavkům, aby změnili obsah a styl práce skupiny, ostříhali si vlasy a dali skupině obvyklejší jméno. Následovalo odebrání profesionální licence a od roku 1974 skupina pořádala pouze soukromé koncerty.

Ty bývaly kontrolovány policií a orgány Státní bezpečnosti. Po jednom z koncertů došlo v březnu 1976 k policejní akci a 22 muzikantů a jejich kolegů bylo začteno a někteří z nich drženi ve vazbě.

Za propuštění hudebníků se v roce 1976 angažovali také někteří čeští intelektuálové a tato kampaň vedla ke sjednocení tehdy roztříštěné opozice, kterou spojila obrana lidských práv. Společná iniciativa nakonec vyústila až ve vznik Charty 77.

K soudu se čtyřmi hudebníky v září 1976 vyslala Amnesty International svého pozorovatele, kterého ale z procesu vyloučili. Čtyři hudebníci byli odsouzeni za výtržnictví: Ivan Jirous na 18 měsíců, textař Pavel Zajíček na 12 měsíců, zpěvák Svatopluk Karásek na 8 měsíců a saxofonista Vratislav Brabenec na 8 měsíců.

Po propuštění mohla skupina pořádat pouze utajené koncerty, ale některé její nahrávky byly vydány v zahraničí.

AMNESTY
INTERNATIONAL

AMNESTY 89

IVAN MARTIN JIROUS

fotografie
a dokumenty

Ivan Martin J I R O U S
/MAGOR/

V Ě Z N Ě N Z A S V É P Ř E S V Ě D Č E N Í

Ivan Martin Jirous, nar. 23.9.1944 v Humpolci
Výtvarný teoretik a kritik, básník, kulturní publicista. Roku 1962 maturoval a rok pracoval jako topič. V letech 1963-68 studoval dějiny umění na filosof. fakultě UK. Od počátku 70. let zaměstnán jako noční hlídač, později zahradní dělník. V letech 1973-74 vězněn za "hanobení národa", v r. 1976 odsouzen na 18 měsíců v procesu se skupinou Plastic People /byl jejím uměleckým vedoucím/ Roku 1978 odsouzen na 18 měsíců za údajné pobuřování. V roce 1979 opět odsouzen /za účast na přípravě neoficiálního časopisu VOKNO/ do vězení, jako zvlášť nebezpečný recidivista na 3 1/2 roku do III. nápravy, výchovné skupiny + 2 roky ochranný dohled. Trest si odpykává v nejobávanější věznici ve Valdicích u Jičína. Je ženatý, otcem dvou dětí.

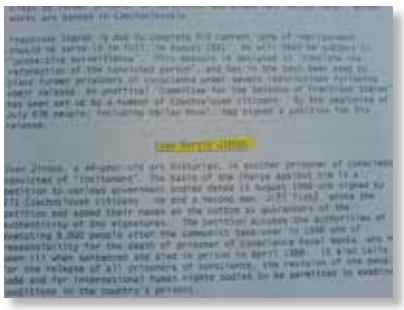

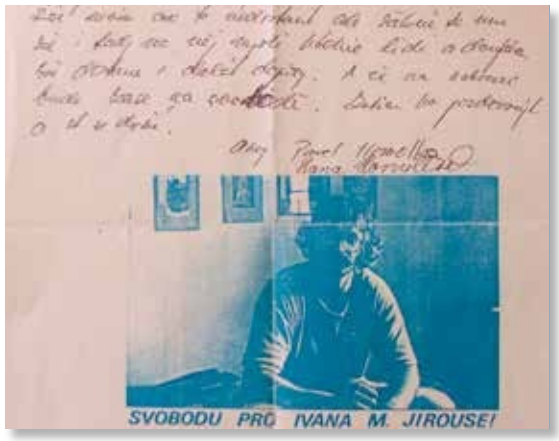

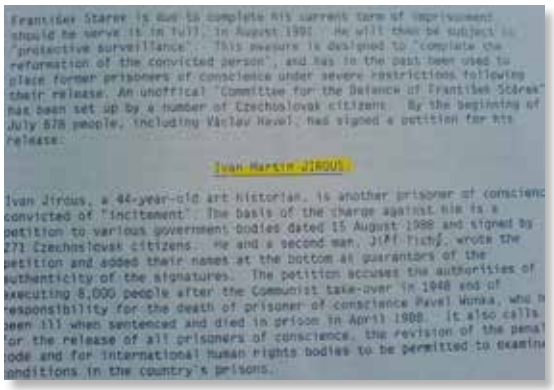

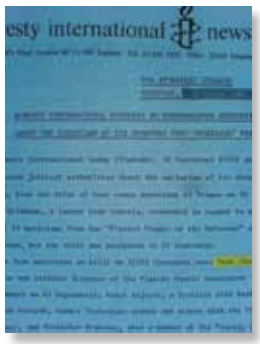

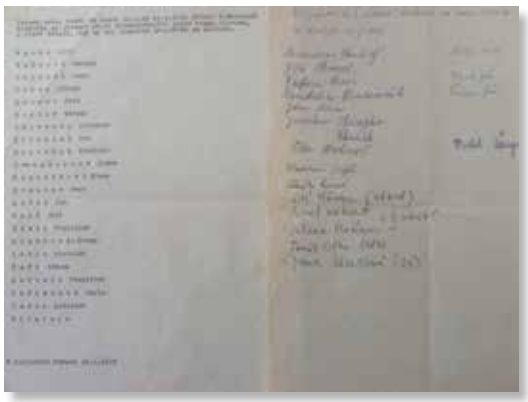

AMNESTY
INTERNATIONAL

AMNESTY
89

AMNESTY INTERNATIONAL V HLEDÁČKU STB

Pro režim Komunistické strany Československa a jeho politickou policii – Státní bezpečnost (StB) – byla Amnesty International jedním z tzv. center ideologické diverze a případně i krycím podnikem britské zpravodajské služby namířeným proti ČSSR a dalším zemím tzv. socialistického tábora. Kritikou dodržování lidských práv se státní moc seriózně vůbec nezabývala, vnímala ji jako projev nepřátelství.

Rozsáhlejší zájem o Amnesty International lze ze strany Státní bezpečnosti zaznamenat až od druhé poloviny 70. let. Příčinou byl nepochybně tzv. Helsinský proces. Součástí tzv. třetího koše Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, podepsaného v roce 1975 v Helsinkách, byl závazek účastnických zemí dodržovat lidská práva svých občanů. To vedlo k aktivizaci opozice v Československu, k prohlášení Charty 77 a patřičně ostrým reakcím režimu a jeho represivního aparátu. Helsinský proces umožňoval účinněji žádat dodržování lidských práv v Československu i zahraničním aktivistům. Nebude tedy náhodou, že objektový svazek pod heslem „Amnesty International" byl na X. správě SNB (pro „boj proti vnitřnímu nepříteli") založen v polovině roku 1977. Za dobu existence dosáhl rozsahu asi 1200 listů, v době pádu režimu koncem roku 1989 byl ale celý zničen.

Podle dochovaných dokumentů se Státní bezpečnost soustřeďovala zejména na zamezení snahy přenést aktivity AI na území Československa a zmaření úsilí o založení zdejší skupiny AI. Dále na zabraňování výzkumných cest zástupců AI do Československa, kteří sbírali informace o porušování lidských práv nebo dohlíželi na průběh soudních procesů.

Státní bezpečnost se snažila i zadržovat „ideodiverzní materiály" – tiskoviny AI zasílané do ČSSR a diskreditovat AI před domácím obyvatelstvem. Trnem v oku byla AI pro morální, finanční a hmotnou podporu, kterou poskytovala obětem porušování lidských práv v Československu a svým podílem na „propagaci" režimu v zahraničí. Většina kroků Státní bezpečnosti proti AI má úzkou a přirozenou souvislost s aktivitami proti VONS i proti demokratické opozici jako celku.

Podle dostupných údajů se konkrétně StB například snažila zabránit snahám italské sekce AI o dovážení materiálů AI a budování informačního kanálu do Československa v letech 1984–1986. Do prostředí italské sekce se Státní bezpečnosti údajně podařilo vysadit agenta s krycím jménem MARCO. StB dále v roce 1984 odhalila informační kanál z věznice Valdice do zahraničí.

„AMNESTY INTERNATIONAL jako významné agilní centrum v antikomunistické propagandě proti ČSSR a zemím socialistického společenství využívá speciální služby NATO pro plnění konkrétních rozvědných a dezinformačních opatření.Vydavatelských možností AI zneužívá pro desinformační kampaně i k vyvolávání rozkolu v komunistickém a dělnickém hnutí na Západě a proti mírovému a pokrokovému hnutí ve světě."

Informace o vývoji situace po linii 4. odboru X. správy SNB, 25. 2. 1984.

„Cílem protičeskoslovenské činnosti AI je znevažování politického a státního zřízení v Československu. Za tím účelem soustavně infikuje do vědomí lidí v kapitalistických zemích názor – a snaží se jej exportovat i do ČSSR – že v ČSSR jsou hrubě porušována lidská práva a občanské svobody."

Metodická informace po linii ideodiverzních center a emigrantských organizací, 4. odbor X. správy SNB, 18. 8. 1987.

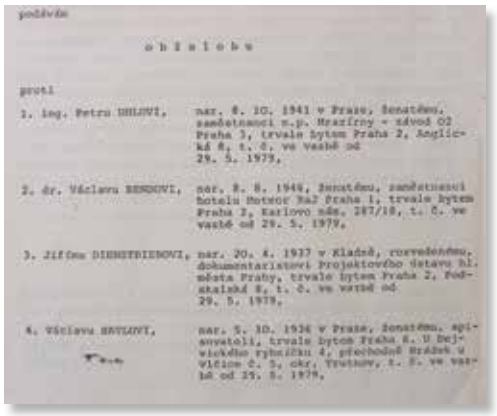

AMNESTY INTERNATIONAL

AMNESTY 89

PORUŠOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV V ČESKOSLOVENSKU

Vláda komunistické strany, která se moci ujala v únoru 1948, trvala v Československu přes 40 let. Tento režim po celou dobu své existence porušoval lidská práva. Úsilí o politické a ekonomické reformy a vybudování socialismu s lidskou tváří, tzv. Pražské jaro, bylo v srpnu 1968 ukončeno vstupem vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Následovala politika normalizace, která znamenala opuštění reforem, a také procesy s kritiky nastupující normalizace, z nichž řada byla bývalými členy KSČ.

V roce 1975 ratifikovala ČSSR Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o sociálních, ekonomických a kulturních právech. Na tyto pakty a jejich závaznost se odvolávalo prohlášení **Charty 77** z ledna 1977, které poukazovalo na porušování lidských práv v zemi. Charta 77 spojovala občany usilující o obranu lidských práv, kteří chtěli upozorňovat na jejich porušování. Deklarovali, že Charta 77 není základnou k opoziční politické činnosti, její signatáři chtěli vést v oblasti svého působení s politickou a státní mocí konstruktivní dialog. Reakcí režimu na toto prohlášení, které ostatně v ČSSR nebylo za komunistického režimu nikdy zveřejněno, však nebyla snaha o nápravu situace v oblasti lidských práv, ale perzekuce jejích signatářů a odsouzení některých z nich k trestu vězení. Část signatářů Charty 77 pak v dubnu 1978 založila **Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných** (VONS), který sledoval případy osob trestně stíhaných nebo vězněných za své přesvědčení. Jednotlivé kauzy předával VONS také do zahraničí – médiím nebo právě Amnesty International (AI). Režim však činnost VONS potrestal a v květnu 1979 bylo 15 jeho členů zatčeno, 6 z nich pak v říjnu téhož roku odsouzeno. I poté ale Výbor pokračoval ve své činnosti a vedle morální opory stíhaným poskytoval také finanční podporu jejich rodinám.

Jak byla lidská práva porušována?

Navzdory ratifikaci mezinárodních paktů v ČSSR docházelo k **porušování lidských práv, včetně svobody projevu**. Tu sice zaručovala také československá ústava, ale pouze pokud tato svoboda byla v souladu se zájmy pracujícího lidu.Ve skutečnosti tak mohla být prakticky jakákoli politická nebo veřejná aktivita, která nebyla v souladu s aktuální politickou linií, kvalifikována jako trestná. Uplatňovány přitom byly zejména paragrafy 98, 100 a 112 trestního zákona.

Podle **§ 98**, tedy **podvracení republiky**, měl být potrestán ten, kdo z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky prováděl podvratnou činnost proti jejímu společenskému a státnímu zřízení. V praxi mohla být jako podvracení hodnocena např. nezákonná výroba a šíření materiálů, které byly údajně nepřátelské k socialistickému systému republiky.

Vedle **§ 100**, tedy **pobuřování** dalších osob proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení nebo proti spojeneckým a přátelským vztahům republiky k jiným státům, byl „oblíbeným" také **§ 112** hovořící o **poškozování zájmů republiky** v cizině. K tomu mělo dojít, rozšiřoval-li československý občan v cizině nepravdivou zprávu o poměrech v republice, o jejím mezinárodním postavení nebo o její zahraniční politice.

Církve a náboženské společnosti byly od počátku komunistického režimu pod dozorem státu. Státní úřad pro věci církevní schvaloval umístění a platy duchovních, kontroloval správu a finance, dohlížel na majetek, vyučování ve školách a také na církevní tisk, dobročinné aktivity a mezinárodní kontakty. Amnesty International např. v roce 1985 registrovala zatčení asi 20 lidí, kteří se účastnili náboženských aktivit bez oficiálního povolení. Většinou byli odsouzeni za „maření státního dohledu nad církvemi a náboženskými společnostmi". Tohoto paragrafu bylo užíváno např. proti kněžím, kteří bez státního povolení sloužili mši. Mezi další častá obvinění patřilo „pobuřování" za výrobu a distribuci nepovolených náboženských materiálů nebo „porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou" kvůli výrobě, dovozu a distribuci nepovolené náboženské literatury, i když tyto lidi nevedla komerční motivace.

Vedle těchto případů sledovala AI v ČSSR také případy **omezování svobody pohybu** – u lidí, kteří se pokusili opustit republiku bez nutného oficiálního povolení, které však bylo těžké získat, a také u osob, kterým byl k trestu odnětí svobody soudem navíc uložen ochranný dohled, který mohl mít délku jednoho roku až tří let. Odsouzený tak musel ještě několik let sdělovat orgánu Veřejné bezpečnosti v místě svého bydliště údaje o způsobu a zdrojích své obživy, předem mu oznamovat, že se vzdálí z místa pobytu a osobně se hlásit ve stanovených lhůtách. To znamenalo třeba i každý den ve stanovenou hodinu, přičemž za zpoždění hrozily další sankce. Veřejná bezpečnost mohla odsouzeného zkontrolovat i přímo v jeho bytě.

Mezi kauzy sledované AI patřilo také **odmítnutí povinné vojenské služby** z důvodu přesvědčení. Tehdejší právo nenabízelo k vojenské službě žádnou alternativu, a tak byli trestáni ti, kdo ji odmítli vykonat, např. z náboženských nebo morálních důvodů. To podle AI omezovalo svobodu svědomí.

Pozornost AI byla věnována rovněž **podmínkám věznění**.

AMNESTY INTERNATIONAL V ČESKOSLOVENSKÉM TISKU

KOMU SLOUŽÍ
AMNESTY INTERNATIONAL

Proti reálnému sociolismu

SAMOZVANÍCI, ŠPIONI a rozvratníci

Přerušený kanál

ČEMU SLOUŽÍ DEFORMÁTO
Ve službách antikomunismu

O SVĚDOMÍ SNADNO A RYCHLE, ALE DRAZE PRODANÉM
Disidenti, zaprodanci a ještě hůř

SVĚDECTVÍ SPOLUPRACOVNÍKA ČESKOSLOVENSKÉ ROZVĚ
Zrádná emigrace – nástro
mezinárodní reakce

Andělský nástroj - falešné tóny

Vydírání na nás nepla
Zpráva ČTK

SVĚDECTVÍ SPOLUPRACOVNÍKA ČSK
Zrádná emigrace
mezinárodní rea

AMNESTY INTERNATIONAL

AMNESTY 89

AMNESTY INTERNATIONAL

**Amnesty International (AI) je největší lidskoprávní nezisková organizace na světě.
Hnutí více než 7 milionů lidí, kteří hájí lidská práva ve všech podobách.**

Vede proto kampaně, pořádá veřejné akce, zastává se obětí bezpráví a usiluje o systémové změny na úrovni států i mezinárodního společenství.

Práce Amnesty se vždy zakládá na spolehlivém výzkumu.

Je nezávislá na vládách, ideologiích, ekonomických zájmech a náboženstvích.

Amnesty v Česku

AmnestyInternationalČR byla založena v roce 1991. Okamžitěse zapojiladomezinárodních aktivit a postupnězačalarozvíjet i svoupráci doma.Od té doby českáAmnesty monitoruje stav lidských práv, vzdělává o nich na školách, usiluje o odstranění diskriminace, bojuje za zodpovědný vývoz zbraní, propaguje ochranu žen nebo kampaňuje za vězně svědomí po celém světě.

A právě současná situace v mnoha autoritativních režimech, kde jsou lidé vězněni za názor nebo účast na pokojné demonstraci, může připomínat i Československo před rokem 1989. Tisíce dopisů, které teď společně s našimi podporovateli posíláme do míst, kde se děje bezpráví, chodily i Čechoslovákům. I oni byli pronásledovaní, zastrašovaní a trestaní za věci, které v demokratické společnosti nemají se zločiny nic společného.

Připomeňme si, jak byla pošlapávána lidská práva v bývalém Československu a jak i desítky let po založení české pobočky Amnesty potřebují základní práva ve světě naši pomoc.

AMNESTY
INTERNATIONAL

AMNESTY 89